

2013 yılının 26 Şubat gecesi Azerbaycan'ın ve Türk Dünyasının değerli tarihçilerinden olan ve tüm akademik hayatını Kızılbaşlar'ın ve onların önderi Şah İsmail Hatayi'nin tarihine adan Prof. Dr. Oktay Efendiyev 87 yaşında Bakü'de vefat etmiştir.

Oktay Efendiyev 26 Mart 1926 yılında Bakü şehrinde doğdu. Babası Abdül-Kerim Bey coğrafya öğretmeni, annesi Kübra Hanım doktor olmuştur. O.Efendiyev 1950 yılında eski Sovyetler Birliği'nin en kaliteli yüksek eğitim okullarından olan Moskova Şarkiyat Enstitüsü'nü bitirmiş, bunun ardından bir yıl boyunca Azerbaycan Bilimler Akademisi'nin Dilçilik Enstitüsü'nde ilmi sekretar olarak çalışmıştır. 1951 yılında tekrar Moskova'ya gitmiş ve orada Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi'nin Şarkiyat Enstitüsü'ne doktora öğrencisi olarak faaliyete başlamıştır. 1955 yılında Moskova'da "XVI. yüzyılın başlarında Safevî Devleti'nin kurulması" mevzusunda doktora tezini savunmuştur. Daha sonra Bakü'ye dönmüş ve Azerbaycan Bilimler Akademisi Tarih Enstitüsü'nün Azerbaycan'ın Orta Çağlar Tarihi Bölümü'nde çalışmaya başlamıştır. 1969 yılında "Azerbaycan Safevîler Devleti XVI. asırda" isimli çalışmasına göre profesör adaylığını kazanmıştır. 1975 yılından vefatına kadar Azerbaycan'ın Orta Çağlar Tarihi Bölümü'ne başkanlık yapmıştır. 1993 yılında profesör kadrosuna atanmış, 2001 yılında ise Azerbaycan Milli Bilimler Akademisinin Muhabir Üyesi seçilmiştir. Sovyetler Birliği döneminde Bakü Devlet Üniversitesi Tarih Fakültesi'nin, 1992-1993 yıllarında Türkiye'nin Marmara Üniversitesi'nin, 1993-1998 yıllarında Bakü'deki Hazar Üniversitesi'nin öğretim üyesi olmuştur. 1994-2004 yılları arasında Hazar Üniversitesi'ndeki Kafkasya ve Merkezi Asya Araştırmaları Enstitüsü'ne başkanlık yapmıştır. 2006-2007 yıllarında Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı'na bağlı

Ali Attestasyon Komisyonu'nda (Azerbaycan'daki AAK Türkiye'deki YÖK gibi bir kuruluştur) Tarih Kurulu'nun başkanı görevinde bulunmuştur. Ayrıca, Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi Tarih Enstitüsü Bilim Kurulu'nda, Hazar Üniversitesi Bilim Kurulu'nda ve Azerbaycan Millî Ansiklopedisi Redaksiyon Heyeti'nde üyelik yapmıştır. Akademik başarılarından dolayı Sovyetler Birliği'nin ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nin resmi devlet teltifleriyle ödüllendirilmiştir.

O.Efendiyev Safevi Devleti'nin Türk tarihindeki yerini, bu devletin Türk oymakları tarafından kurulan ve yönetilen bir devlet olduğunu, ilk dönemlerde başkenti Tebriz'de yerleşen bu devletin XVI. yüzyıl boyunca mahiyet itibarıyla bir Azerbaycan Devleti olduğunu ilk kez kapsamlı bir şekilde, bilimsel deliller esasında ortaya koymuştur. Yayınlanmış kitapları bunlardır:

1. O.Efendiyev. XVI. asrın başlarında Azerbaycan Safevîler Devleti'nin kurulması. Bakü: Azerbaycan Bilimler Akademisi Neşriyatı, 1961 (Rusça).
2. O.Efendiyev. Azerbaycan Safevîler Devleti XVI. asırda. Bakü: Elm Neşriyatı, 1981 (Rusça).
3. Fazlullah b. Ruzbehan Huncî. Târih-i Âlemârâ-yi Eminî (hazırlayanlar: Z.Bünyadov ve O.Efendiyev). Bakü: Elm Neşriyatı, 1987 (Rusça).
4. Oruç Bey Bayat'ın (İranlı Don Juan'ın) Kitabı (hazırlayanlar: O.Efendiyev ve A.Farzaliyev). Bakü: Yazıcı Neşriyatı, 1987 (Rusça).
5. O.Efendiyev. Azerbaycan Safevîler Devleti. Bakü: Azernes, 1993 (Azeri Türkçesinde).
6. O.Efendiyev vd. Azerbaycan Tarihi. III. cilt. Bakü: Elm Neşriyatı, 1999 (Azeri Türkçesinde).
7. O.Efendiyev. Venedikliler Şah I. Tahmasb'ın sarayında. Bakü: Tahsil Neşriyatı, 2005 (Azeri Türkçesinde ve Rusça).
8. O.Efendiyev. Azerbaycan Safevîler Devleti. Bakü: Şark-Garb Neşriyatı, 2006 (Azeri Türkçesinde, ikinci baskı).
9. O.Efendiyev, A.Farzaliyev. Oruç Bey Bayat'ın Rusya'ya ve Avrupa'ya seyahati. Sankt-Petersburg Devlet Üniversitesi'nin Neşriyatı, 2007.
10. İskender Bey Münşî. Târih-i Âlemârâ-yi Abbâsî. I. cilt (hazırlayanlar: O.Efendiyev ve N.Musalı). Bakü: Tahsil Neşriyatı, 2009.

O.Efendiyev Karakoyunlular'ın, Akkoyunlular'ın, Safevîler'in, Osmanlılar'ın tarihine, Azerbaycan'ın ve bazı diğer Doğu ülkelerinin Orta Çağ'daki politik, ekonomik, sosyal ve kültürel geçmişine dair 200'e kadar makalenin, bildirinin ve haritanın müellifidir. Onun araştırmaları Azerbaycan'da, Türkiye'de, Rusya'da, İran'da, Gürcistan'da, Fransa'da, İngiltere'de, Amerika Birleşik Devletleri'nde, Afganistan'da, Kazakistan'da vs. basılmıştır. Danışmanı olduğu çok sayıda doktora tezi savunulmuştur. Bakü'de, Nahçıvan'da, Ankara'da, İstanbul'da, Kayseri'de, Bodrum'da, Sankt-Petersburg'da, Moskova'da, Alma-Ata'da, Tiflis'te, Suhumi'de, Bağdat'ta, Londra'da, Madison'da vs. 30'a kadar uluslararası sempozyuma katılmıştır. Türk Tarih Kurumu'nun V. (1961), VII. (1970), XI. (1990), XIII. (1999) kongrelerine bildiri sunmuştur. Anadolu Aleviliği'ni bilimsel veriler aracılığıyla Azerbaycan'da tanıtan ve Kızılbaş oymaklarının

Ünlü Tarihçi Prof. Dr. Oktay Efendiyev'in Hakk'a Yürüyüşünün Ardından

Dr. Namiq MUSALI tarafından yazıldı.

Türk tarihindeki rolünü tespit eden ilk akademisyen O.Efendiyev olmuştur. Azerbaycan okurları Şah Hatayi'yi, Safeviler'i ve Kızılbaşlar'ı onun kaleminden tanımışlar.

O.Efendiyev'in Hakk'a yürüyüşüyle akademik alanda Safevi tarihi çalışmaları konusunda uzun yıllar hissedilecek büyük bir boşluk ortaya çıkmıştır. Allah rahmet eylesin!

Dr. Namiq Musalı
(Prof. Dr. O.Efendiyev'in öğrencisi)